

GRENDOVERSCHRIJDENDE CONSOLIDATIE: HET HART VAN DE CCCTB

DR. J.L. VAN DE STREEK EN MR. DRS. S.A.W.J. STRIK¹

1 Inleiding

Het lijkt geen enkele twijfel dat de mogelijkheid van een grensoverschrijdende fiscale eenheid het hart vormt van het op 16 maart 2011 gepubliceerde CCCTB-voorstel.² Dit maakt het naar de mening van de Europese Commissie (hierna: de Commissie) mogelijk om de fiscale problemen waar bedrijven in Europa mee worden geconfronteerd als zij grensoverschrijdende activiteiten verrichten, adequaat aan te pakken: het oplossen van de problematiek van de verrekenprijsformaliteiten, de dubbele belasting binnen de groep en het teveel aan belastingdruk als gevolg van het ontbreken van de mogelijkheid of het tekort aan mogelijkheden om verliezen grensoverschrijdend te verrekenen.³

Het consolidatieregime in de CCCTB bestaat uit twee onderdelen. Het eerste betreft de consolidatie van de resultaten van de afzonderlijke ondernemingen uit verschillende lidstaten.⁴ Het tweede betreft de verdeelsleutel: de wijze waarop het geconsolideerde resultaat weer wordt toegerekend aan de afzonderlijke onderne-

mingen in de verschillende lidstaten.⁵ In deze bijdrage staat de consolidatieproblematiek centraal. De verdeelsleutel komt slechts zijdelings aan de orde. Deze beperking heeft alles te maken met de toegemeten omvang van dit artikel. Het is domweg niet mogelijk om in zo'n kort bestek enigszins zinnig op beide onderwerpen tegelijk in te gaan.

Voor de duidelijkheid: de CCCTB maakt ook een *separate accounting* van de resultaten van een onderneming mogelijk.⁶ Consolidatie is eerst aan de orde als aan daaraan gestelde voorwaarden is voldaan. Maar in dat geval is consolidatie ook verplicht. Anders dan het fiscale eenheidregime in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 is dus geen sprake van een optioneel consolidatiesysteem. Toetreding van een afzonderlijk belaste maatschappij tot de groep gaat gepaard met een sfeerovergang. In tegenstelling tot de ons bekende fiscale eenheid, moeten in de CCCTB de financiële belangen van de betrokken lidstaten ten opzichte van elkaar worden veiliggesteld. Om dit in goede banen te leiden zijn specifieke regels noodzakelijk. Dat is eveneens het geval als een maatschappij de groep verlaat (omdat niet langer aan de voorwaarden is voldaan). Ook die sfeerovergang moet worden begeleid.

De te bespreken problematiek is zeer omvangrijk. Het kan niet anders dan dat wij ons in deze bijdrage concentreren op hoofdlijnen.⁷ Wellicht dat de beperkte be-

¹ J.L. van de Streek is verbonden aan het Amsterdam Center for Tax Law (UvA) en het Bureau Vaktechniek van Ernst & Young Belastingadviseurs. S.A.W.J. Strik is hoofd van het Bureau Vaktechniek van Ernst & Young Belastingadviseurs en raadsheer-plaatsvervanger bij Hof Leeuwarden.

² Voorstel voor een Richtlijn van de Raad betreffende een gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting (CCCTB), COM(2011)121.

³ Zie par. 6 van de preambule en par. 3.2. van de effectbeoordeling (SEC(2011) 315/2: Impact Assessment - Accompanying document to the Proposal for a Council Directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)).

⁴ In deze bijdrage gaan wij ervan uit dat steeds sprake is van grensoverschrijdende consolidatie. Dat neemt niet weg dat de CCCTB ook in niet-grensoverschrijdende situaties consolidatie mogelijk maakt.

⁵ Wij wijzen erop dat de wijze van consolideren zeer afwijkt van dat van de fiscale eenheid in de Wet VPB 1969 (zie nader onderdeel 3) en dat de verdeelsleutelproblematiek daar geen rol speelt. Voorts is het goed voor ogen te houden dat de regeling van art. 15a Wet VPB 1969 formeel analoog is aan de verdeelsleutelproblematiek van de CCCTB.

⁶ Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat ook een single company kan opteren voor het CCCTB-regime.

⁷ Voor een uitvoeriger bespreking verwijzen wij naar J.A.R. van Eijdsden, J.L. van de Streek & S.A.W.J. Strik, *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)* (Fed Fiscale Brochures), Deventer: Kluwer 2011, met name hfdst. 2, 4 en 6.

spreking in dit stadium van de introductie van de CCCTB ook voldoende is. Er bestaat op dit moment nog veel onzekerheid over de vraag of de CCCTB er zal komen en of Nederland in dat geval ook van de partij zal zijn. Vooral de grensoverschrijdende consolidatie is een kwetsief onderdeel. Een CCTB behoort ook tot de mogelijkheden.⁸ In onderdeel 2 wordt ingegaan op het groepsvereiste, in onderdeel 3 op het consolidatieconcept, in onderdeel 4 worden de regels voor toetreding en in onderdeel 5 de regels voor uittreding besproken. De verdeelsleutelproblematiek wordt niet behandeld. Soms wordt daarover een opmerking gemaakt en wel als dit onvermijdelijk is voor de bespreking van de consolidatieproblematiek. Ten slotte merken wij op dat de problematiek van de bedrijfsreorganisaties binnen en buiten een geconsolideerde groep niet wordt besproken. Dit ingewikkelde onderwerp rechtvaardigt op zich al een apart themanummer.

2 Het groepsvereiste

Voor een groep van vennootschappen geldt een benadering volgens het principe *all-in or all-out*. Dat betekent dat een vennootschap die onderdeel is van een groep niet individueel kan kiezen voor de CCCTB, maar uitsluitend gezamenlijk met de overige groepsmaatschappijen. Hiermee beoogt de Commissie *cherry picking* de pas af te snijden.⁹ Voor het opteren voor de CCCTB moet een groep van vennootschappen het verzoek indienen bij de hoofdbelastingautoriteit.¹⁰ In artikel 55 van de Conceptrichtlijn CCCTB wordt aangegeven welke vennootschappen met elkaar een groep kunnen vormen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een ingezeten belastingplichtige¹¹ en een niet-ingezeten belastingplichtige¹² met een vaste inrichting (hierna: *vi*) in minstens één van de lidstaten. Op grond van artikel 55(1) van de Conceptrichtlijn CCCTB vormt een ingezeten belastingplichtige een groep met al zijn EU-*vi*'s (onderdeel a), alle EU-*vi*'s van een kwalificerende dochtermaatschappij gevestigd in een derde land (onderdeel b), al zijn in de

EU gevestigde kwalificerende dochtermaatschappijen (onderdeel c) en alle in de EU gevestigde *zustermaatschappijen* (onderdeel d). Van een kwalificerende groepsrelatie is sprake indien de moedervernootschap:

- (indirect) meer dan de helft van de zeggenschapsrechten heeft in de (klein)dochtermaatschappij (stemrecht drempel); én
- (indirect) meer dan 75% van het aandelenkapitaal verschaft óf recht heeft op meer dan 75% van de winst van de (klein)dochtermaatschappij (financiële drempel).

.....

***“In dit geval mag de groep
zelf kiezen welke van de
twee zusjes wordt
aangemerkt als
hoofdbelastingplichtige”***

.....

Volgens de preambule garandeert deze dubbele toets dat de groepsmaatschappijen in sterke mate economisch geïntegreerd zijn.¹³ De toetsen lijken simpel, maar kunnen in concrete situaties aanleiding geven tot de nodige hoofdbreken.¹⁴ Uit de werkdocumenten kan worden afgeleid dat de winstrechtoets onder andere is ingevoerd met het oog op de situatie waarin de moeder het vruchtgebruik van de aandelen in de dochter heeft (en dus het winstrecht heeft).¹⁵ Voor de vraag of indirecte belangen een groepsrelatie vormen, voorziet artikel 55(2) van de Conceptrichtlijn CCCTB in rekenregels. Zonder de stemrecht drempel is bereikt voor directe dochters en kleindochters, wordt de moedermaatschappij geacht 100% van de stemrechten te houden. Op deze wijze wordt verzekerd dat in een geconsolideerde groep sprake is van group control.¹⁶ De parameters van de financiële drempel moeten daarentegen in alle schakels pro rata worden doorgeteld. Wij geven hieronder een aantal voorbeelden van een geconsolideerde groep, waarbij wij aannemen dat aan de stemrecht drempel en de financiële drempel is voldaan.¹⁷

8 Angela Merkel en Nicolas Sarkozy hebben in hun brief van 17 augustus 2011 aan Herman van Rompuy aangekondigd aan een dergelijk voorstel te werken. Zo'n CCTB zou dan in beginsel voor Frankrijk en Duitsland gaan gelden. Zie over de beleidsdoelen van een CCTB: S.A.W.J. Strik, 'Hoe staat het er voor met de CCCTB?', *LOF Congres Magazine* 2011, p. 90-91.

9 Alleen voor zeevaartondernemingen geldt een uitzondering op deze regel; zie art. 101 en art. 104(2) CCCTB-richtlijn.

10 Via een opt-inkennisgeving namens de groep. Zie verder de bijdrage van J.A.R. van Eijdsen aan dit themanummer.

11 Deze is fiscaal inwoner van een lidstaat overeenkomstig art. 6(3)(4) Conceptrichtlijn CCCTB.

12 Dit is een belastingplichtige die geen inwoner is van een lidstaat op de voet van art. 6(3)(4) Conceptrichtlijn CCCTB.

13 Zie par. 16 van de preambule.

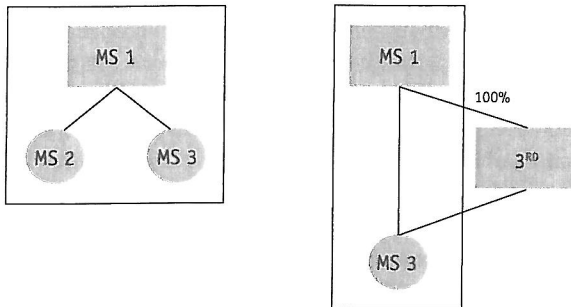
14 Zie voor een aantal complicaties P. Simonis in zijn commentaar voor H&I 2011/6.1, p. 37.

15 Zie Room document nr. 1 'Eligibility Tests for Companies and Definition of a CCCTB Group' van 30 augustus 2010, par. 13.

16 Vergelijk Room document nr. 1 'Eligibility Tests for Companies and Definition of a CCCTB Group' van 30 augustus 2010, par. 12.

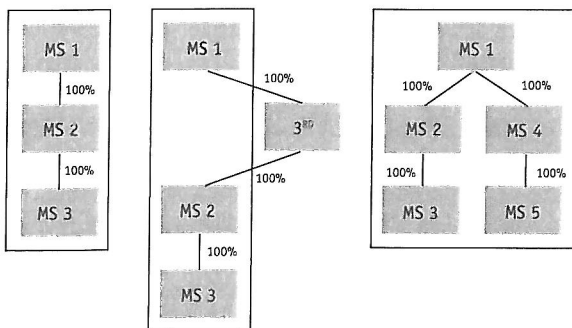
17 Zie voor enkele doortelproblemen het commentaar van P. Simonis in H&I 2011/6.1, p. 37-39.

Afbeelding 2.1 Art. 55(1)(a)-groep en art. 55(1)(b)-groep

In de linkerfiguur vormt vennootschap MS 1 op de voet van artikel 55(1)(a) van de Conceptrichtlijn CCCTB een geconsolideerde groep met haar twee EU-vi's, te weten MS 2 en MS 3. In de rechterfiguur vormt MS 1 een geconsolideerde groep met de EU-vi van haar in een derde land gevestigde kwalificerende dochter (art. 55(1)(b) Conceptrichtlijn CCCTB).

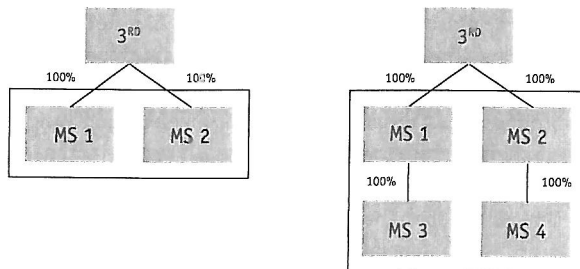
Afbeelding 2.2 Art. 55(1)(c)-groepen

Het als tweede afgebeelde voorbeeld van een artikel 55(1)(c)-groep wordt door de Commissie aangeduid als een *sandwichsituatie*. Van belang is dat de in een derde land gevestigde vennootschap niet de groepsband tussen vennootschap MS 1 en vennootschap MS 2 verbreekt. De vennootschappen MS 1, MS 2 en MS 3 vormen dan ook een geconsolideerde groep. Voorts geldt voor elke afgebeelde artikel 55(1)(c)-groep dat MS 1 de hoofdbelastingplichtige is. Wij wijzen erop dat op grond van de tekst van artikel 54/55 van de Conceptrichtlijn CCCTB de all in/all out-benadering opmerkelijk genoeg alleen *naar beneden* lijkt te werken.¹⁸ Dat betekent bijvoorbeeld dat als MS 2 in elk van drie afbeeldingen kiest voor het CCCTB-regime en MS 1 niet, alleen MS 3 verplicht moet meedoen. De hoofdbelastingplichtige van de geconsolideerde groep-MS 2-MS 3 wordt dan automatisch MS 2. MS 1 blijft aldus buiten de geconsolideerde groep (en in de rechterafbeelding ook MS 4 en MS 5), mits MS 1 niet overigens

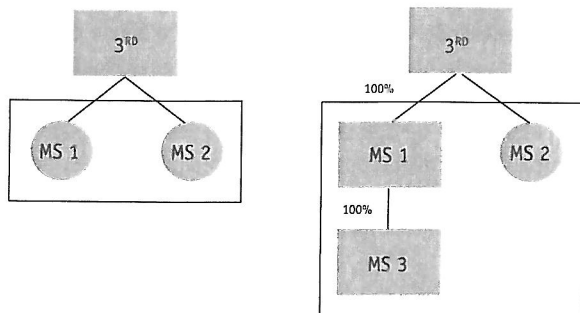
op stand-alone basis opteert voor het CCCTB-regime. Het komt ons voor dat een dergelijke beperkte reikwijdte van de all out/all in-benadering niet is beoogd.

Afbeelding 2.3 Art. 55(1)(d)-groepen

In de linkerafbeelding vormen de zusjes MS 1 en MS 2 een geconsolideerde groep op de voet van artikel 55(1)(d) van de Conceptrichtlijn CCCTB. In dit geval mag de groep overigens – bij gebrek aan een Europese moeder-vennootschap – zelf kiezen welke van de twee zusjes wordt aangemerkt als hoofdbelastingplichtige.¹⁹ In de rechterafbeelding wordt de geconsolideerde groep gevormd door MS 1, MS 2, MS 3 en MS 4.

Afbeelding 2.4 Art. 55(2)-groepen

Artikel 55(2) van de Conceptrichtlijn CCCTB regelt de vorming van een geconsolideerde groep met een niet-ingezeten belastingplichtige. In de linker figuur vormt de in een derde land gevestigde vennootschap een geconsolideerde groep ter zake van haar EU-vi's, te weten MS 1 en MS 2. In de rechterfiguur bestaat de geconsolideerde groep uit de vennootschappen MS 1 en MS 3 en vi MS 2.

3 Hoe werkt de consolidatie?

De CCCTB gaat uit van een integrale consolidatie van de belastinggrondslagen van de groepsmaatschappijen.²⁰ Dit betekent dat de consolidatie 100% van de resultaten betreft, ook als de moedermaatschappij niet de volledi-

¹⁸ Zie ook J.A.R. van Eijnden, J.L. van de Streek & S.A.W.J. Strik, *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)* (Fed Fiscale Brochures), Deventer: Kluwer 2011, par. 2.4.

¹⁹ Zie art. 4(6)(b) CCCTB-richtlijn.

²⁰ Zie art. 57(1) en art. 4(11) Conceptrichtlijn CCCTB.

ge zeggenschap, het volledige kapitaal of de volledige winstrechten (direct of indirect) bezit in de dochtermaatschappij. Wij wijzen erop dat er in het systeem van de Conceptrichtlijn CCCTB geen geconsolideerde balans wordt opgesteld. De winstberekening in de CCCTB stoelt in het algemeen niet op *balansdenken* en vermogensvergelijking. Winst wordt berekend op basis van het resultaat behaald met transacties plus de uitbreidingen daarop in specifieke bepalingen.²¹ Dit betekent voor de consolidatie dat uitgangspunt is het samenvoegen van de (individueel vastgestelde) resultaten van de afzonderlijke groepsmaatschappijen, waarbij winsten en verliezen uit groepstransacties buiten beschouwing blijven (zie art. 59(1) Conceptrichtlijn CCCTB).

Artikel 59(3) van de Conceptrichtlijn CCCTB bepaalt dat groepen een consistente en voldoende gedocumenteerde methode moeten hanteren om hun intragroepstransacties vast te leggen. Met behulp van die methode moeten alle overbrengingen en verkopen binnen een groep kunnen worden geïdentificeerd tegen kostprijs of fiscale boekwaarde, naargelang welke van beide het laagst is. Uit artikel 59 van de Conceptrichtlijn CCCTB kan worden opgemaakt dat de Commissie een administratieve verwerking van intragroepstransacties voor ogen staat die in de werkdocumenten is aangeduid als "ignore but recording costs".²² Dit in plaats van de zogenoemde eliminatiemethode.²³ Concreet betekent deze keuze dat er in het consolidatieproces geen elimintieboekingen nodig zijn om intercompanywinsten *weg te poetsen*. Bij toepassing van de eliminatiemethode zou in eerste instantie wel een winstopslag dienen plaats te vinden, die dan vervolgens wordt geëlimineerd. Het uiteindelijke effect van beide methoden is overigens hetzelfde.²⁴

.....

***"In de conceptrichtlijn is
een vergaand
eenheidsconcept niet terug
te vinden"***

.....

21 Zie art. 10 Conceptrichtlijn CCCTB.

22 Zie bijlage II van working document nr. 57 'CCCTB: possible elements of a technical outline' van 26 juli 2007.

23 De eliminatiemethode wordt in de werkdocumenten omschreven als "included in each group company and netted off when the consolidation is carried out".

24 Zie de cijfervoorbeelden in J.A.R. van Eijdsen, J.L. van de Streek & S.A.W.J. Strik, *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)* (Fed Fiscale Brochures), Deventer: Kluwer 2011, p. 114-116.

De vraag rijst wat de aard is van het consolidatieconcept. In de werkdocumenten is het consolidatieconcept regelmatig aangeduid als de behandeling van de groepsmaatschappijen als een eenheid.²⁵ In de Conceptrichtlijn CCCTB is een dergelijk vergaand eenheidsconcept niet terug te vinden. Het consolidatieconcept houdt slechts een optelling in van de individuele belastinggrondslagen waarbij resultaten op intragroepstransacties buiten aanmerking worden gelaten. Daarmee wijkt het consolidatieconcept fundamenteel af van de Nederlandse fiscale eenheid ex artikel 15 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.²⁶ Het ontbreken van een eenheidsbenadering heeft allerlei praktische gevolgen.²⁷ Als voorbeeld kan worden gewezen op de vervangingsreserve van artikel 38 van de Conceptrichtlijn CCCTB bij herinvestering in een vervangend activum. Deze reserve kan *niet* "over de grenzen van een groepsmaatschappij heen" worden toegepast. Concreet: als de ene groepsmaatschappij een machine extern verkoopt, kan de verkoopwinst niet worden doorgeschoven naar een door een andere groepsmaatschappij aangeschafte vervangende machine. Een ander voorbeeld betreft de te hanteren afschrijvingstermijn op een binnen de groep overgedragen activum. Op grond van artikel 36(2) van de Conceptrichtlijn CCCTB gelden voor tweedehands activa in beginsel dezelfde vaste afschrijvingstermijnen als voor nieuwe activa, tenzij de belastingplichtige aannemelijk maakt dat de geschatte resterende gebruiksduur korter is. Impliceert deze bepaling dat na de verkoop van een activum binnen de groep, de vaste afschrijvingstermijn in beginsel opnieuw begint te lopen? Het antwoord lijkt bevestigend te luiden.²⁸

Bijzondere aandacht vereist de deelnemingsverhouding tussen groepsmaatschappijen. In de Conceptrichtlijn CCCTB is nergens bepaald dat binnen een groep geen sprake is van een deelnemingsverhouding. Dat lijkt te impliceren dat een deelnemingsdividend gewoon zicht-

25 Zie voor een recent voorbeeld room document 002 'Business Reorganisations in the CCCTB' van 2 september 2010, par. 14, waarin het als een gegeven wordt beschouwd dat "a consolidated group is treated as a unity".

26 Op grond van art. 15 lid 1 Wet VPB 1969 wordt de belasting van de moeder en haar dochtermaatschappij(en) geheven alsof er één belastingplichtige is, in die zin dat de werkzaamheden en het vermogen van de dochtermaatschappij deel uitmaken van de werkzaamheden en het vermogen van de moedermaatschappij.

27 Zie voor voorbeelden: J.A.R. van Eijdsen, J.L. van de Streek & S.A.W.J. Strik, *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)* (Fed Fiscale Brochures), Deventer: Kluwer 2011, p. 117-119.

28 Hieraan doet niet af dat de winst uit hoofde van de verkoop van het activum op grond van art. 59(1) Conceptrichtlijn CCCTB buiten beschouwing blijft.

baar binnen de groep is.²⁹ Een dubbeltelling doet zich bij de consolidatie gelukkig niet voor. Op grond van artikel 11(1)(c) van de Conceptrichtlijn CCCTB is namelijk een door een moedermaatschappij van haar dochter ontvangen dividend vrijgesteld. Een complicatie vormt de aftrekbeperking voor deelnemingskosten. Op grond van artikel 14(1)(g) van de Conceptrichtlijn CCCTB zijn de kosten voor het verkrijgen van vrijgestelde deelnemingsvoordelen niet aftrekbaar.³⁰ Geldt deze aftrekbeperking ook binnen een groep? Wij vermoeden van wel. Er rijzen voorts tal van vragen waarop in dit bestek niet kan worden ingegaan. Te denken valt onder meer aan de vraag wat de gevolgen zijn van de consolidatie voor onderlinge schuldverhoudingen.³¹ Het lijkt erop dat als gevolg van de beperkte betekenis van het gebezigde consolidatieconcept de gevolgen anders kunnen uitpakken in vergelijking met het systeem van de nationale fiscale eenheid.

4 Wat zijn de regels bij toetreding tot een groep?

4.1 Inleiding

De eerste vraag die rijst is of toetreding tot een groep kan leiden tot een entreeheffing. Dat is niet het geval. Zo leidt deze sfeerovergang niet tot een afrekening over stille reserves. De toetreding van een maatschappij tot een groep betekent immers slechts dat haar belastinggrondslag wordt opgeteld bij de belastinggrondslagen van de overige groepsmaatschappijen. Toch zal duidelijk zijn dat toetreding tot de groep onder omstandigheden nadelige gevolgen kan hebben voor de betrokken lidstaat. Ten einde die te bestrijden is een aantal bepalingen opgenomen in de Conceptrichtlijn CCCTB. Voordat wij daaraan aandacht schenken is het van belang te zien dat toetreding tot een groep vanuit een tweetal situaties kan plaatsvinden. De eerste situatie, de minst gecompliceerde, is dat de toetredende maatschappij reeds onder de CCCTB valt. De tweede is de situatie dat dit niet het geval is. De betrokken vennootschap valt tot dat tijdstip onder de nationale vennootschapsbelasting. Er vinden dan met betrekking tot de stille reserves een tweetal doorschuivingen plaats: die van de nationale vennootschapsbelasting naar de CCCTB (art. 44 Con-

ceptrichtlijn CCCTB) en van *single company* naar een geconsolideerde groep.³²

“Er bestaat een parallel met de nationaal-rechtelijke problematiek van de voorvoegingsverliezen (art. 15ae Wet VPB 1969)”

Hierna worden de regels besproken die na toetreding van toepassing zijn en die ertoe strekken de financiële belangen van de betrokken lidstaten veilig te stellen. Daarbij wordt niet ingegaan op de pro-rataberekening van het toegewezen deel bij toetreding tot een bestaande groep in de loop van een belastingjaar.³³ De reden is dat dit betreft de toepassing van de verdeelsleutel in het jaar van toetreding.³⁴

4.2 Pre-consolidatieverliezen

De vraag rijst hoe moet worden omgegaan met verliezen die zijn geleden voor het tijdstip van aanvang van het consolidatieregime. Er bestaat een parallel met de nationaalrechtelijke problematiek van de voorvoegingsverliezen (art. 15ae Wet VPB 1969). Toch is het goed te zien dat in de CCCTB een aparte problematiek bestaat: dergelijke verliezen zouden in principe negatieve gevolgen kunnen hebben voor de hoogte van de belastingheffing in lidstaten waar de overige maatschappijen zijn gevestigd die deel uitmaken van dezelfde geconsolideerde groep. In principe verminderen die verliezen bij consoli-

29 Het deelnemingsdividend lijkt niet te kunnen worden beschouwd als een intragroepstransactie.

30 De deelnemingskosten worden geacht 5% van het deelnemingsdividend beslaan, tenzij een lager bedrag aannemelijk wordt gemaakt.

31 Zie voor het antwoord op de vraag of binnen de geconsolideerde groep kan worden afgewaardeerd op een groepsvordering: J.L. van Streek, *The CCCTB Concept of Consolidation and the Rules on Entering a Group*, binnenkort te verschijnen in *INTERTAX*.

32 Het is niet uitgesloten dat in de nationale wetgeving entree- of exitheffingen (het is maar hoe je het beziet) worden ingevoerd met betrekking tot de eerste sfeerovergang. Te denken valt aan de situatie dat een 13b-claim bestaat. Die lijkt verdwenen na overgang naar de CCCTB. Zie J.A.R. van Eijdsen, J.L. van de Streek & S.A.W.J. Strik, *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)* (Fed Fiscale Brochure), Deventer: Kluwer 2011, p. 19-20.

33 Art. 88 en 108 (2) Conceptrichtlijn CCCTB.

34 Zie voor de pro-rataberekening van het toegewezen deel in het jaar van toetreding J.A.R. van Eijdsen, J.L. van de Streek & S.A.W.J. Strik, *Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB)* (Fed Fiscale Brochures), Deventer: Kluwer 2011, p. 121-122 en 196-197.

datie de gezamenlijke belastinggrondslag en daarmee het aan de lidstaten via de verdeelsleutel toe te rekenen resultaat. Het is daarom begrijpelijk dat aan een dergelijke verrekening van verliezen aan banden wordt gelegd. Het *ring-fencen* van pre-consolidatieverliezen betreft zowel verliezen die zijn geleden krachtens de CCCTB-richtlijn als krachtens het nationale vennootschapsbelastingrecht. Op grond van artikel 64 van de Conceptrichtlijn CCCTB kunnen deze verliezen niet worden verrekend met de geconsolideerde belastinggrondslag. Deze verliezen gaan natuurlijk niet verloren. Zij kunnen worden voortgewenteld en vervolgens worden verrekend met het aan de betreffende maatschappij toegewezen deel (dus na toepassing van de verdeelsleutel). Ook pre-consolidatieverliezen die zijn opgebouwd onder de vigeur van de nationale vennootschapsbelasting (de desbetreffende belastingplichtige viel nog niet onder de CCCTB) kunnen worden verrekend met de winst die krachtens de verdeelsleutel aan die belastingplichtige wordt toegerekend.³⁵ Voor deze verliezen blijven de termijnen gelden van de nationale vennootschapsbelasting. Voor pre-consolidatieverliezen die zijn opgekomen in de periode dat het groepslid onder de CCCTB viel, is een in de tijd onbeperkt carry forward mogelijk (zie art. 64 jo. 43 Conceptrichtlijn CCCTB). Als gevolg van deze regeling blijven deze verliezen toegerekend aan de lidstaat waar de verliezen zijn opgekomen en ondervinden de overige lidstaten er niet de negatieve budgettaire gevolgen van.

4.3 Stille reserves in vaste en financiële activa

De problematiek van de stille reserves in vaste en financiële activa bezit een zekere gelijkenis met de problematiek van artikel 15ah Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Alleen is het van belang te zien dat binnen de CCCTB de problematiek veel ruimer is. Ook zonder te schuiven met winstcapaciteit (zie art. 15ah lid 2 Wet VPB 1969) kunnen andere lidstaten profiteren van aanwezige winstcapaciteit bij een toetredende maatschappij. Indien die wordt gerealiseerd, valt die winst in beginsel in de geconsolideerde grondslag waardoor het mogelijk is dat via de verdeelsleutel die winst (deels) wordt toegerekend aan andere lidstaten. Dit gevolg wordt bestreden in artikel 61 van de Conceptrichtlijn CCCTB. De bepaling beoogt aldus te voorkomen dat de ten tijde van de toetreding tot een groep bij een belastingplichtige aanwezige stille reserves in vaste en financiële activa 'weglekken' via de verdeelsleutel naar andere lidstaten.³⁶

³⁵ Zie ook art. 102(a) Conceptrichtlijn CCCTB.

³⁶ Het gaat om niet-afschrijfbaar of afzonderlijk afschrijfbaar vaste activa alsmede financiële activa, met uitzondering van aandelen in verbonden ondernemingen, deelnemingen en eigen aandelen. Onder vaste activa vallen volgens art. 4(14) Conceptrichtlijn CCCTB ook aangekochte immateriële activa.

"Het weglekeffect wordt als oneerlijk beschouwd"

De maatregel houdt in dat de tijdens de consolidatie met de vervreemding van de activa behaalde winst rechtstreeks wordt belast bij de belastingplichtige, indien de belastingplichtige reeds ten tijde van de toetreding tot de groep de economische eigenaar was van de desbetreffende activa. Deze inbreuk op de verdeelsleutelverdeling voor dergelijke *besmette winst* geldt alleen indien de activa worden vervreemd binnen vijf jaar na toetreding. Het gaat opmerkelijk genoeg niet alleen om aanwezige stille reserves die reeds bestaan op het tijdstip van toetreding maar ook om de aangroei daarna. Daarvoor is waarschijnlijk gekozen vanwege doelmatigheidsredenen. Als artikel 61 van de Conceptrichtlijn CCCTB alleen zou worden toegepast op stille reserves ten tijde van de toetreding tot de groep, vereist de toetreding steeds de waardering van elk activum. Voorts is artikel 102 (c) van de Conceptrichtlijn CCCTB van belang. De bedoeling is duidelijk: het aan de betreffende belastingplichtige toegewezen deel van de geconsolideerde belastinggrondslag dient te worden vermeerderd met de *besmette winst*. Maar om dubbele heffing te voorkomen zou die winst geëlimineerd moeten worden uit het geconsolideerde resultaat. Vreemd genoeg ontbreekt een bepaling waarin dit laatste wordt geregeld.

4.4 Stille reserves in zelfontwikkelde immateriële activa

Artikel 92(2) van de Conceptrichtlijn CCCTB beoogt de heffingsbevoegdheid van een lidstaat te waarborgen met betrekking tot de op zijn grondgebied ontstane stille reserves in zelfontwikkelde immateriële activa. Evenals stille reserves in vaste en financiële activa dreigen de stille reserves in zelfontwikkelende immateriële activa na de toetreding van de economische eigenaar van de immateriële activa tot de groep via de verdeelsleutel *weg te lekken* naar andere lidstaten. Daarbij is van belang dat immateriële activa niet meetellen in de activafactor (zie art. 92(2) Conceptrichtlijn CCCTB). Het weglekeffect wordt als *oneerlijk* beschouwd. Op grond van artikel 92(2) van de Conceptrichtlijn CCCTB wordt gedurende de eerste vijf jaar na toetreding tot de groep, de activafactor van een belastingplichtige verhoogd.³⁷ Die tijdelijke verhoging bestaat uit het totale bedrag aan

³⁷ In de Nederlandstalige versie van de Conceptrichtlijn CCCTB staat abusievelijk dat de arbeidsfactor wordt verhoogd.

kosten voor onderzoek, ontwikkeling, marketing en reclame die bij de belastingplichtige zijn opgekomen in zes jaar voorafgaand aan zijn toetreding tot de groep. Anders dan bij de antiweglekmaatregel met betrekking tot stille reserves in vaste en financiële activa, wordt de stille reserve derhalve niet rechtstreeks toegewezen aan de toetreder. De toewijzing vindt indirect – via een verhoging van de verdeelsleutel – plaats.

Het bedrag waarmee het aan de toetreder toegewezen deel van de geconsolideerde belastinggrondslag door de tijdelijke verhoging van de activafactor hoger uitvalt, beoogt een ruwe schatting te zijn van de ten tijde van de toetreding aanwezige stille reserve in de immateriële activa. Aldus is een praktische oplossing gevonden voor het waarderingsprobleem met betrekking tot dit type activa. Opvallend is dat de tijdelijke verhoging van de activafactor geen soelaas lijkt te bieden voor een veel in de praktijk voorkomend zelfontwikkeld immaterieel activum, te weten de goodwill. Kenmerkend voor het ontstaan van overwinstcapaciteit is nou juist dat daaraan geen voortbrengingskosten aan kunnen worden toegerekend. Dit betekent dat de lidstaat van de toetreder zijn claim op de goodwill (de contante waarde van de toekomstige overwinst) zonder enige vorm van compensatie kwijt lijkt te zijn.

Het valt op dat artikel 92(2) van de Conceptrichtlijn CCCTB ook een tijdelijke verhoging van de activafactor voorschrijft als de uitgaven voor onderzoek, ontwikkelingen, marketing en reclame niet hebben geleid tot een immaterieel actief, bijvoorbeeld omdat de uitgaven als verloren gegaan moeten worden beschouwd. Als een belastingplichtige met een *geflopt* prototype toetreedt tot een groep, treedt echter het opmerkelijke effect op dat de lidstaten van de overige groepsleden mede voor de flop opdraaien. Het aan deze groepsleden toegewezen deel van de geconsolideerde belastinggrondslag valt immers lager uit. De enige reden die wij kunnen bedenken voor dit oneerlijke effect is de moeilijke identificeerbaarheid van een zelfontwikkeld immaterieel activum.

5 Wat zijn de regels bij uittreding uit de groep?

5.1 Inleiding

Evenals bij toetreding tot een groep rijst bij uittreding de vraag of dit *geruisloos* kan geschieden. Dat is inderdaad het geval. Er bestaan geen *exitheffingen*. In het CCCTB-systeem houdt de uittreding van een belastingplichtige uit een groep immers slechts in dat zijn belastinggrondslag niet langer wordt opgeteld bij de belastinggrondslagen van de (voormalige) groepsmaatschappijen. Van belang is dat een uit de groep tredende maatschappij de resterende groepstermijn moet volma-

ken, bijvoorbeeld als single company (zie art. 105(3) Conceptrichtlijn CCCTB). Het is dus niet zo dat een maatschappij die een groep verlaat, ook automatisch vertrekt uit het CCCTB-systeem.

Evenals bij toetreding in de loop van een belastingjaar wordt in deze bijdrage niet ingegaan op de vraag op welke wijze bij uittreding uit de groep in de loop van een belastingjaar de geconsolideerde winst wordt berekend.³⁸ Hierna wordt ingegaan op een aantal specifieke regelingen die van toepassing zijn bij uittreding uit de groep.

5.2 Consolidatieverliezen

Als een groepsmaatschappij de geconsolideerde groep verlaat, worden in beginsel géén verliezen *meegegeven* aan die maatschappij. De hoofdregel is dat de geconsolideerde verliezen achterblijven bij de groep (zie art. 69 Conceptrichtlijn CCCTB). Een negatieve geconsolideerde belastinggrondslag wordt bovendien niet verdeeld over de groepsleden. In plaats daarvan wordt het consolidatieverlies voortgewenteld en verrekend met de volgende positieve geconsolideerde belastinggrondslag (zie art. 57(2) en 86(2) Conceptrichtlijn CCCTB).

.....

***“Uit de werkdocumenten
kan worden afgeleid dat de
Commissie wil voorkomen
dat verliezen onbenut
verdampen in een lidstaat”***

.....

De vraag rijst waarom verliezen bij uittreding achterblijven bij de groep. Anders dan de uittreedregels van de artikelen 67 en 68 van de Conceptrichtlijn CCCTB, lijkt deze bepaling niet ingegeven te zijn om een belangenconflict tussen de lidstaten op te lossen. Het dunkt ons dat het groepsdenken voorop heeft gestaan. Uit de werkdocumenten kan worden afgeleid dat de Commissie wil voorkomen dat verliezen onbenut *verdampen* in een lidstaat. Een groepsmaatschappij die insolvent is verklaard of in liquidatie verkeert, dient op de voet van artikel 56 van de Conceptrichtlijn CCCTB de groep on-

38 Wij volstaan met één korte opmerking. Art. 88 en 108(3) Conceptrichtlijn CCCTB: het toegewezen gedeelte van de geconsolideerde winst wordt berekend naar evenredigheid van het aantal kalendermaanden dat de maatschappij tot de groep behoorde.

middelrijk te verlaten. Het idee is vermoedelijk dat als aan een insolvente of in liquidatie verkerende maatschappij een deel van de consolidatieverliezen zou worden meegegeven, die verliezen vervolgens bij voorbaat niet kunnen worden gebruikt. Dat wordt kennelijk als onwenselijk ervaren. De hoofdregel dat verliezen niet worden meegegeven, lijkt overigens onevenwichtig uitpakken in het geval waarin het faillissement van een uitgetreden maatschappij wordt opgeheven vanwege een akkoord van schuldeisers. Er vindt dan een (gedeeltelijke) kwijtschelding van de schulden plaats. Het zou naar onze mening redelijk zijn om een deel van het verlies te mogen afzetten tegen een eventuele vrijvalwinst op de schulden. Wellicht dat in de Conceptrichtlijn CCCTB niet is voorzien in deze mogelijkheid omdat de kwijtschelding van een schuld geen opbrengst is ex artikel 10 van de Conceptrichtlijn CCCTB.

Op de hoofdregel dat consolidatieverliezen niet worden meegegeven, bestaan belangrijke uitzonderingen. De hoofdregel geldt logischerwijs niet als de groep wordt opgeheven (art. 65 Conceptrichtlijn CCCTB). Het heeft dan geen zin om de verliezen achter te laten bij de groep. De niet-verrekenende consolidatieverliezen worden in dat geval toegerekend aan de groepsmaatschappijen op basis van de verdeelsleutelfactoren die gelden voor het belastingjaar waarin de groep ophoudt te bestaan. Voorts gelden er diverse uitzonderingen in het geval van bedrijfsreorganisaties. Op deze uitzonderingen wordt in deze bijdrage niet verder ingegaan.³⁹

5.3 Antimisbruikbepaling bij het verlaten van een groep door aandelenvervreemding

Als een maatschappij de groep verlaat omdat de aandelen in die maatschappij worden vervreemd, is op het behaalde vervreemdingsvoordeel in beginsel de deelnemingsvrijstelling ex artikel 11 (d) van de Conceptrichtlijn CCCTB van toepassing. Artikel 75 van de Conceptrichtlijn CCCTB maakt hierop een interessante uitzondering, waarin elke kenner een parallel herkent met artikel 15ai Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Indien de uittredende groepsmaatschappij in het jaar van uittreden of in voorgaande jaren in het kader van een intragroepstransactie een vast activum heeft verworven dat niet in een pool wordt afgeschreven, wordt een bedrag ter grootte van de ten tijde van die intragroepstransactie aanwezige stille reserve in het activum van de deelnemingsvrijstelling uitgesloten. Er is voorzien in een tegenbewijsregeling. Die houdt in dat de sanctie achterwege blijft en de deelnemingsvrijstelling alsnog integraal van toepassing is indien aanneme-

lijk wordt gemaakt dat er voor de intragroepstransactie valide commerciële redenen bestonden.

Al in een vroeg stadium van de ontwerpfase van de Conceptrichtlijn CCCTB, had de Commissie het misbruik dat artikel 75 van de Conceptrichtlijn CCCTB bestrijdt, in het vizier.⁴⁰ Omdat de winst behaald met vervreemding van aandelen is vrijgesteld en de winst behaald met de verkoop van activa belast, moet worden ontmoedigd dat activa binnen de groep onbelast worden overgeheveld naar een maatschappij met als enige doel die activa uit de groep te halen via een vrijgestelde aandelentransactie.⁴¹ Opvallend is dat het voor de sanctie van artikel 75 van de Conceptrichtlijn CCCTB niet van belang lijkt hoe lang geleden de groepstransactie heeft plaatsgevonden. Tijdens het seminar 'CCCTB: some selected issues' dat de Universiteit van Amsterdam organiseerde op 10 en 11 juni 2011 werd echter vanuit de staf van de Commissie opgemerkt dat de frase *current or previous tax years* in artikel 75 van de Conceptrichtlijn CCCTB moet worden opgevat als een periode van maximaal twee jaar.⁴²

"De vervreemdingswinst wordt dus in feite overgeheveld van de uitgetreden maatschappij naar de groep"

Opmerkelijk is dat artikel 75 van de Conceptrichtlijn CCCTB niet voorziet in een step-up.⁴³ Het zou naar onze mening evenwichtig zijn om bij de uitgetreden maatschappij een onbelaste herwaardering toe te staan van het activum ter grootte van het bedrag waarmee de deelnemingsvrijstelling is uitgesloten. Op deze wijze wordt dubbele heffing voorkomen.

³⁹ Zie voor een bespreking J.L. van de Streek, 'The CCCTB Rules on Leaving a Group', binnenkort te verschijnen in *INTERTAX*.

⁴⁰ Zie reeds de discussie over een "recapture mechanisme" in de subwerkgroep *Business Reorganisations: WP039*, p. 5. Zie verder par. 106-109 WP057; par. 35-39 WP065, en par. 22-24 Room document 004 Anti-Abuse Rules in the CCCTB van 20 oktober 2010.

⁴¹ Zie par. 22 RD004.

⁴² In de Nederlandstalige versie van de richtlijn is dat echter niet gevolgd. Daar staat "lopende of in voorgaande belastingjaren". Zie ook M.M.A. van Graafeiland & F.W.G. Kam, "Het voorstel voor een CCCTB – een beschouwing", *MBB* 2011, nr. 9, p. 376.

⁴³ P.H.M. Simonis, 'CCCTB: Some Observations on Consolidation from a Dutch Perspective', *INTERTAX* 2009, Volume 37, Issue I, p. 19-39, wees al op deze tekortkoming in WP057.

5.4 Stille reserves in vaste en financiële activa

Op grond van artikel 67 van de Conceptrichtlijn CCCTB wordt de door een maatschappij binnen drie jaar na uittreding behaalde winst als gevolg van de vervreemding van een vast of financieel activum waarvan zij reeds ten tijde van de uittreding de economische eigendom had, alsnog opgeteld bij de geconsolideerde belastinggrondslag van de groep.⁴⁴ De optelling vindt plaats in het jaar van de vervreemding. Deze bepaling beoogt te voorkomen dat stille reserves in vaste en financiële activa die zijn ontstaan tijdens de consolidatieperiode, ontsnappen aan de verdeelsleutelverdeling als gevolg van het feit dat de maatschappij die de activa bezit de groep verlaat.⁴⁵ De laatste volzin van artikel 67 van de Conceptrichtlijn CCCTB voorkomt dubbele heffing over de vervreemdingswinst door de te bepalen dat die winst vervolgens niet anderszins in de heffing kan worden betrokken. De vervreemdingswinst wordt dus in feite overgeheveld van de uitgetreden maatschappij naar de groep. Artikel 67 van de Conceptrichtlijn CCCTB zal vermoedelijk vaak van toepassing zijn in het geval waarin een maatschappij vanwege zijn insolvente status op grond van artikel 56 van de Conceptrichtlijn CCCTB gedwongen de groep moet verlaten. Na uittreding van de insolvente maatschappij zullen de activa immers doorgaans relatief snel worden verkocht.

Opmerkelijk is dat de uitgetreden maatschappij zelf géén deel van de vervreemdingswinst lijkt te worden toegewezen. De vervreemdingswinst wordt immers opgeteld bij de geconsolideerde belastinggrondslag van de groep, waarvan de uitgetreden maatschappij inmiddels geen deel meer uit maakt. Deze onevenwichtigheid wordt versterkt door het feit dat artikel 67 van de Conceptrichtlijn CCCTB de gehele vervreemdingswinst overhevelt van de uitgetreden maatschappij naar de groep. De overheveling is met andere woorden niet beperkt tot de vervreemdingswinst die betrekking heeft op de ten tijde van de uittreding aanwezige stille reserve.

“Deze bepaling beoogt te voorkomen dat de lidstaten van een geconsolideerde groep meebetalen aan de totstandkoming van een zelfontwikkeld immaterieel activum”

Van belang is ten slotte dat een samenloop met artikel 75 van de Conceptrichtlijn CCCTB de pas is afgesneden. Artikel 67 van de Conceptrichtlijn CCCTB is niet van toepassing op de winst behaald met de vervreemding van een activum indien dat activum was betrokken bij een intragroepstransfer en de sanctie van artikel 75 van de Conceptrichtlijn CCCTB is toegepast.

5.5 Stille reserves in zelfontwikkelde immateriële activa

Als de economische eigenaar van een zelfontwikkeld immaterieel activum de groep verlaat, dienen op grond van artikel 68 van de Conceptrichtlijn CCCTB de in de afgelopen vijf jaar ten behoeve van de ontwikkeling van dat activum gemaakte kosten voor onderzoek, ontwikkeling, marketing en reclame in één keer te worden opgeteld bij de geconsolideerde belastinggrondslag van de overgebleven groep. Deze bepaling beoogt te voorkomen dat de lidstaten van een geconsolideerde groep meebetalen aan de totstandkoming van een zelfontwikkeld immaterieel activum, terwijl de daarmee in de toekomst te behalen voordelen worden belast in één bepaalde lidstaat.⁴⁶ Op grond van de artikelen 12 en 19 van de Conceptrichtlijn CCCTB zullen de ontwikkelingskosten in het verleden direct ten laste van de geconsolideerde belastinggrondslag zijn gebracht. Aan de terugname van de afgetrokken ontwikkelingskosten zit echter een plafond. De bijtelling mag de waarde van het zelfontwikkelde immateriële activum op het tijdstip van de uittreding niet te boven gaan. Dit plafond strookt met de gedachte dat verliezen geleden tijdens de consolidatieperiode achterblijven bij de groep (zie art. 69 Conceptrichtlijn CCCTB). Wat opvalt is dat de bijtellingsregeling geen betrekking heeft op de tijdens de consolidatieperi-

⁴⁴ Zie voor de definitie van economisch eigenaar art. 4(20) Conceptrichtlijn CCCTB.

⁴⁵ Evenals de antiweglekmaatregel van art. 61 Conceptrichtlijn CCCTB, gaat het om stille reserves in niet-afschrijfbaar of afzonderlijk afschrijfbaar activa alsmede in financiële activa, met uitzondering van aandelen in verbonden ondernemingen, deelnemingen en eigen aandelen.

⁴⁶ Aldus Room document nr. 2 Business Reorganisations in the CCCTB van 30 augustus 2010, par. 13.

ode zelfgekweepte goodwill. Die goodwill lijkt zonder compensatie voor de betrokken lidstaten te kunnen *ontsnappen* aan de verdeelsleutelverdeling.⁴⁷

Op grond van de tweede volzin van artikel 68 van de Conceptrichtlijn CCCTB worden de (bijgetelde) ontwikkelingskosten *meegegeven* aan de uittredende belastingplichtige.⁴⁸ Als de uittredende belastingplichtige onder het CCCTB-stelsel blijft vallen (bijvoorbeeld als afzonderlijke belastingplichtige omdat de uittreder de resterende groepstermijn moet *uitzitten*), kan hij de meegegeven kosten op de voet van de artikelen 12 en 19 van de Conceptrichtlijn CCCTB direct ten laste van zijn belastinggrondslag brengen. Een eventueel hieruit voortvloeiend verlies is onbeperkt voorwaarts verrekenbaar (art. 43 Conceptrichtlijn CCCTB). Verlaat de uit de groep tredende belastingplichtige tevens het CCCTB-stelsel, dan worden de ontwikkelingskosten volgens artikel 68 van de Conceptrichtlijn CCCTB *behandeld* volgens het nationale vennootschapsbelastingstelsel dat van toepassing wordt.

6 Afsluiting

Het zal duidelijk zijn dat de voorgestelde CCCTB-richtlijn qua ambitie niet te vergelijken is met eerdere richtlijnen op het vlak van de directe belastingen, de Moeder-dochterrichtlijn, de Fusierichtlijn, de Rente- en royaltyrichtlijn en de Spaarrenterichtlijn. Het gaat in totaal om 135 artikelen, waarmee een geheel nieuwe heffing van vennootschapsbelasting in de EU wordt geïntroduceerd, naast de reeds bestaande nationale stelsels van vennootschapsbelasting. Dat is nogal wat. Vooral het in deze bijdrage besproken consolidatelement is omstreden. Het zet de verhoudingen tussen de lidstaten onverbloemd op scherp. Dat is niet alleen het geval vanwege het feit dat het CCCTB-regime voorziet in grensoverschrijdende verliesverrekening. De regels rondom het toe- en uittreden van een maatschappij tot respectievelijk uit een groep getuigen dat er meer aan de hand is. De desbetreffende regels hebben naar hun aard niets van doen met het traditionele fiscale belangenconflict tussen fiscus en belastingplichtige. Het gaat om de oplossing van een belangenconflict tussen

de betrokken lidstaten. Omdat de geconsolideerde winst wordt verdeeld volgens het verdeelsleutelmechanisme, dienen de financiële belangen van de lidstaten te worden beschermd in geval een maatschappij toetreedt tot een groep of uittreedt uit een groep. De bespreking van deze regels op hoofdlijnen maakt reeds duidelijk dat voorgestelde oplossingen allerminst maatwerk behelzen. De effecten van de maatregelen lijken wat betreft hun grofmazigheid niet onder te doen voor de reguliere verdeling van de geconsolideerde winst volgens het verdeelsleutelmechanisme.

47 Art. 69 Conceptrichtlijn CCCTB voorziet niet in een bijtelling omdat het kenmerk van goodwill nu juist is dat toerekenbare ontwikkelingskosten ontbreken.

48 Strikt genomen zijn de meegegeven kosten niet beperkt tot het bijgetelde bedrag. Het kan echter niet de bedoeling zijn om kosten mee te geven indien de waarde van het zelfontwikkelde immateriële activum nihil is. De bijtelling bedraagt dan immers ook nihil. Indien de kosten toch worden meegegeven, leidt dat tot dubbele aftrek: te weten bij de geconsolideerde groep en bij de uittredende belastingplichtige.